

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень в управлінні та адмініструванні»

освітньо-наукової програми «Менеджмент» третього рівня вищої освіти

Харківський національний технічний університет

сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 6 кредитів (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 150 годин – самостійна робота.

Викладач курсу – **Власенко Тетяна Анатоліївна**, д.е.н., професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту (<http://khntusg.com.ua/staff/vlasenko-tetjana-anatoliivna/>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити – базові знання з дисциплін: Українська мова (за професійним спрямуванням), «Філософія», «Основи наукових досліджень», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Статистика», «Менеджмент».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень в управлінні та адмініструванні» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» і буде корисна майбутнім фахівцям при формуванні у них системи теоретичних знань та прикладних навичок про теоретико-методологічні основи науково-дослідницької діяльності, правила виконання науково-дослідної діяльності, володіння методами оформлення та порядок представлення результатів різних дослідницьких робіт, здійснення професійної наукової діяльності. Дисципліна охоплює всі тематичні блоки, що необхідні для формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань та вмінь в частині методології та організації наукової діяльності.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- основні методології та методики наукових досліджень;
- теоретико-методичні основи пізнання в наукових дослідженнях;
- загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні методи наукових досліджень, розуміти їх зміст, функції та підходи їх застосування;
- основні методологічні та методичні підходи до вивчення конкретних об'єктів, явищ чи процесів, тобто знати методологію наукових досліджень;
- як обґрунтувати актуальність проблеми дослідження;
- способи визначення мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження;
- прийоми відбору, аналізу й обробки наукової інформації;
- особливості формулювання висновків та пропозицій;
- тонкощі правильного оформлення результатів наукових досліджень.

вміти:

- представити предметну область наукового дослідження у вигляді системи та моделі;
- описати методологію наукового соціально-економічного дослідження;
- ідентифікувати та обґрунтувати ключові проблеми на підприємстві в сфері менеджменту;
- організувати та провести наукове соціально-економічне дослідження, здійснювати комплексне оцінювання переваг та недоліків впровадження запропонованих науково-практичних результатів на основі методів критеріального аналізу та експертних оцінок;

- обґрунтувати науково-практичні результати соціально-економічного дослідження в сфері менеджменту;
- провести апробацію науково-практичних результатів соціально-економічного дослідження в сфері менеджменту.
- застосовувати математико-статистичні методи в наукових дослідженнях та інтерпретувати їх результати;
- оформляти результати наукового дослідження відповідно до існуючих стандартів.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Методологія та організація наукової діяльності» є формування компетентності щодо оволодіння базовою системою знань з методології, методики та організації наукової діяльності у здобувачів для забезпечення їхньої професійної соціалізації як науковців.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є надання здобувачам вищої освіти наступних можливостей з:

- ознайомлення здобувачів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- освоєння навиків формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження;
- вдосконалення вмінь у пошуку, доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, задач і висновків дослідження.

Компетентності:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері менеджменту, що передбачає глибоке переосмислення наявних, створення нових цілісних знань та професійної практики, а також оприлюднення отриманих результатів серед наукової спільноти.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше завдання (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези та проводити наукові дослідження і здійснювати професійну діяльність державною мовою.

ЗК 4. Здатність використовувати іноземну мову для розуміння іншомовних наукових та професійних текстів у сфері обраної спеціальності та межі спеціальностей та вміння працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних для представлення наукових результатів в письмовій формі.

ЗК 5. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

ЗК 6. Здатність бути критичним та самокритичним. Критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати наукові публікації, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

ЗК 9. Розуміння значення та принципів дотримання етичних норм та авторського права при організації, виконання наукових досліджень та презентації наукових результатів.

ЗК 10. Здатність працювати з різними джерелами інформації: пошук, обробка, аналіз та узагальнення інформації

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність до ретроспективного аналізу наукового доробку у напрямі дослідження проблем менеджменту соціально-економічних систем, оцінки та синтезу нових та комплексних ідей з питань менеджменту на високому фаховому рівні, критичного аналізу основних концепцій, що створюють нові знання, з використанням прогресивних методів наукового пошуку.

СК 3. Здатність планування та управління процесом здійснення ґрунтовного наукового дисертаційного дослідження з дотриманням етики наукового пошуку та академічної доброчесності.

СК 4. Здатність обґрунтовано обирати та використовувати методи та інструменти наукових досліджень для проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту, проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел у галузі менеджменту, управління та адміністрування, економіки.

СК 6. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях з використанням академічної української мови у професійній діяльності.

СК 7. Здатність до публічної презентації результатів наукового дослідження фундаментального або прикладного спрямування з проблем менеджменту; спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою в галузі наукової та/ або професійної діяльності з метою обговорення дискусійних питань та результатів досліджень, в тому числі у наукових колах на міжнародному рівні англійською мовою в усній та письмовій формі.

Програмні результати навчання. В результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

ПР 03 Знання та розуміння теорії та методології системного аналізу, знання та розуміння етапів реалізації системного підходу при дослідженні процесів та явищ у соціально-економічних системах. Спроможність використовувати статистичні методи аналізу для встановлення структурно-динамічних тенденцій та закономірностей в галузі управління та адміністрування. Навички проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел, конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у галузі управління та адміністрування, соціальних та поведінкових наук.

ПР 04 Знання принципів організації наукової праці. Здатність дотримуватись професійної етики, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

ПР 06. Знання методів наукових досліджень, навички використовувати їх на рівні доктора філософії. Навички працювати з різними джерелами, вишукувати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію. Уміння та навички працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus тощо. Навички відслідковувати найновіші досягнення та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів аспіранта (здобувача). виявляти протиріччя і не вирішені раніше проблеми або їх частини, формулювати робочі гіпотези.

ПР 07 Навички організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень. Навички оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Спроможність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях. Навички організовувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертаційного дослідження встановленими вимогам.

Структура курсу:

Тема 1. Поняття наукового дослідження. вимоги до наукового дослідження. види наукових досліджень. Еволюція науки як системи знань. Поняття, зміст, мета і функції науки. Інституціональне забезпечення розвитку науки в Україні. Основні ознаки наукового дослідження. Системність, доказовість та теоретичність наукового дослідження. Вимоги до визначення наукових досліджень. Основні види наукових досліджень. Класифікація наукових досліджень

Тема 2. Поняття методології наукових досліджень та її види. Методологія дослідження. Фундаментальна або філософська методологія. Загальнонаукова методологія. Загальнонаукові принципи дослідження. Конкретно наукова методологія. Методи і техніка

дослідження.

Тема 3. Емпіричні методи наукового дослідження. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення. Конкретно-наукові методичні прийоми, які застосовуються у різних економічних науках. Експеримент. Інші емпіричні методи дослідження. Опитування як метод. Формалізація та аксіоматизація як методи наукового дослідження.

Тема 4. Теоретичні методи наукового дослідження. Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.

Тема 5. Математичні та статистичні методи обробки наукових даних. Дослідження операцій. Математичні моделі. Методи статистичної обробки даних.

Тема 6. Структура наукового дослідження. Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки. Визначення об'єкта, предмета, теми дослідження. Визначення головних напрямів дослідження та організація роботи з інформацією для проведення дослідження. Формулювання загальної і проміжної цілей дослідження.

Тема 7. Форми відображення результатів наукових досліджень. Форми викладу матеріалів дослідження та наукові видання. Форми висвітлення підсумків наукової роботи та відображення результатів НДР. Усна передача інформації про наукові результати.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>